

**Rijssen,
Begraafplaats Knottenbeltlaan**
(Gemeente Rijssen-Holten, Ov.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek
Steekproefrapport 2009-11/04

*Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan
(Gemeente Rijssen-Holten, Ov.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
BJZ.nu B.V.

Steekproefrapport 2009-11/04
ISSN 1871-269X
auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma
(register senior KNA-archeoloog)

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.1

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef b.v., tenzij anders vermeld.

© De Steekproef b.v., Zuidhorn, november 2009

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef b.v. aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef b.v.
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	3
2.1 Bronnen.....	3
2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04).....	3
2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04).....	4
2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03).....	6
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05).....	6
3. Veldonderzoek.....	8
3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01).....	8
3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.1 VS02, VS03).....	9
4. Conclusies en advies.....	12

Appendix:	- archeologische periodes
	- archeologische kaart
	- boorstaten
	- laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard
	Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande uitbreiding van een begraafplaats heeft een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaatsgevonden aan de Knottenbeltlaan te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten, provincie Overijssel. Ten behoeve van de begraafplaats zullen bodemingrepen nodig zijn. Doel van het onderzoek is vast te stellen of in het gebied archeologische waarden aanwezig zijn die door deze ingrepen bedreigd worden.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek is een veldkartering verricht en zijn 35 boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied op de flank van een stuwwal ligt. De dichtstbijzijnde archeologische waarden zijn een scherp onbepaald aardewerk op driekwart kilometer en aardewerk en grondsporen op een kilometer afstand. Uit het veldonderzoek blijkt dat op het grootste deel van het terrein een esdek aanwezig is. Door de beschermende werking van dat dek kunnen eventuele archeologische grondsporen in redelijke staat verkeren. Echter aanwijzingen voor sporen zijn er niet, aangezien ter plaatse van het esdek geen eenduidig archeologische indicatoren zijn gevonden. Het advies luidt om geen nader onderzoek te ondernemen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01)

In opdracht van BJZ.nu B.V., vertegenwoordigd door de heer W. Bekke, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Knottenbeltlaan te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten, provincie Overijssel. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande uitbreiding van de westelijk gelegen begraafplaats. De hiermee gepaard gaande graafwerkzaamheden kunnen eventueel aanwezige archeologische grondsporen verstoren. De diepte van de ingrepen was tijdens het onderzoek nog niet bekend, maar de graven zullen hoogstwaarschijnlijk tot diep in de C-horizont worden aangelegd.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is gezocht naar archeologische indicatoren en is bepaald wat de gaafheid van de bodem is.

Figuur 1: Rijssen op de topografische kaart, schaal 1:25.000. Onderzoeksgebied Begraafplaats Knottenbeltlaan is rood omlijnd weergegeven.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02)

Het onderzoeksgebied ligt zuidoostelijk van Rijssen, net buiten de bebouwde kom (zie Figuur 1). Noordwestelijk langs het terrein ligt de Burgemeester Knottenbeltlaan, zuidoostelijk de Tichelweg. Tijdens het onderzoek bestond het grootste deel van het terrein uit een akker waar maïs geoogst was (zie Figuur 2). Het noordelijke deel bestond uit grasland. De randen bestonden uit bos, met uitzondering van de noordoostelijke rand.

Figuur 2: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: onderzoeksgebied gezien in oostelijke richting.

Tabel 1: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: administratieve gegevens.

provincie:	Overijssel
gemeente:	Rijssen-Holten
plaats:	Rijssen
toponiem:	Begraafplaats Knottenbeltlaan
bevoegde overheid:	Gemeente Rijssen-Holten
opdrachtgever:	BJZ.nu B.V.
oppervlakte:	5,8 hectare
hoogte:	14 meter + NAP
grenscoördinaten:	noord: 233,405 / 479,740 west: 233,270 / 479,560 oost: 233,605 / 479,600 zuid: 233,535 / 479,435
kaartblad:	28D
onderzoeksmeldingsnr:	38078
uitvoeringsperiode:	20 november 2009
onderzoeksdiepte:	120 centimeter
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot, RCE, Provincie Overijssel

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Voor het bureauonderzoek zijn onderstaande bronnen gebruikt:

Tabel 2: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: geraadpleegde literatuur en andere bronnen.

AHN-Viewer. www.AHN.nl. *Actueel Hoogtebestand Nederland*. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.

Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.

ARCHIS 2. Het online registratie- en informatiesysteem van de RCE.

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 28 West Almelo. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1983.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Het Drentse Esdorpenlandschap. Een Historisch-Geografische Studie. T. Spek p / a Stichting Matrijs. Utrecht, 2004.

Geomorfologische Kaart van Nederland. Blad 28 Almelo. Stichting voor Bodemkartering Wageningen en Rijks Geologische Dienst Haarlem. 1978.

Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000, deel 3 Oost-Nederland 1830-1855. Wolters-Noordhoff. Groningen, 1990.

Grote Historische Topografische Atlas +/- 1905. Overijssel. Schaal 1:25.000. Uitgeverij Nieuwland. Tilburg, 2006. p 397

Huguenin, de Atlas van. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland. H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers. Groningen / Veendam, 2005.

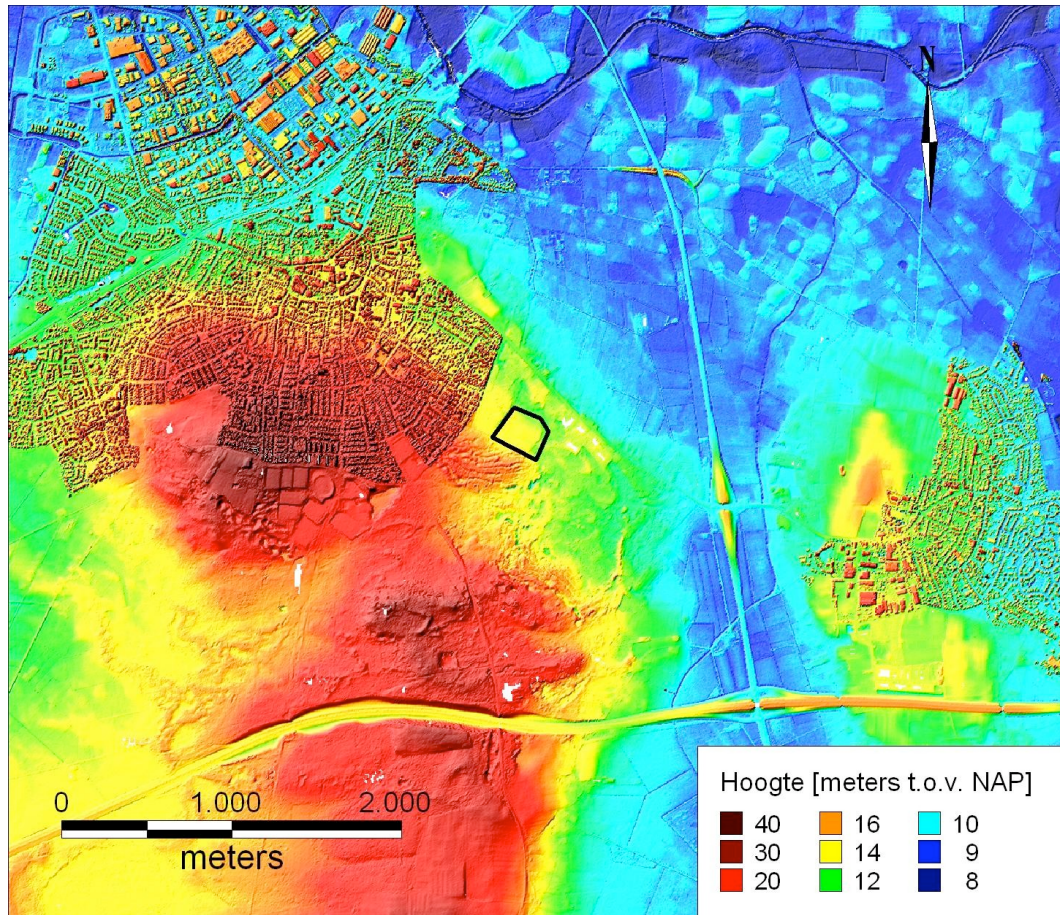
Topografische Atlas Overijssel, schaal 1:25.000. ANWB, Den Haag 2004.

Www.WatWasWaar.nl, Kadastrale Kaarten uit 1832.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04)

Onderzoeksgebied Begraafplaats Knottenbeltlaan ligt op de flank van een stuwwal (zie Figuur 3). Op de geomorfologische kaart is het gekarteerd als 'gordel dekzandwellingen' (3L6). Op de bodemkaart maakt het terrein deel uit van de bebouwde kom van Rijssen en is het niet gekarteerd. Het gebied zuidoostelijk is gekarteerd als haarpodzolgrond (Hd21) met de toevoeging dat de bodem is vergraven. Het gebied zuidwestelijk is gekarteerd als vlakvaaggrond (Zn21) met als toevoeging dat afgraving heeft plaats gevonden. In de toelichting op de bodemkaart wordt als mogelijkheid geopperd dat keileem is gewonnen ten behoeve van de baksteenindustrie. Het grondwater heeft zowel zuidoostelijk

als zuidwestelijk een gemiddeld hoogste stand van meer dan 80 centimeter beneden maaiveld en een gemiddeld laagste van meer dan 160 centimeter (grondwatertrap VII).

Figuur 3: Rijssen op de hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland. Het onderzoeksgebied aan de Knottenbeltlaan is zwart omlijnd. Het ligt op de flank van een stuwwal.

2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04)

Uit het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarden gemeld (zie Appendix Archeologische Kaart). De dichtstbijzijnde melding is van een scherf aardewerk die bij eerder onderzoek door *De Steekproef* op driekwart kilometer noordwestelijk is opgeboord (vondstmelding 410385). Een betrouwbare datering van de scherf kon niet gegeven worden. Op circa een kilometer noordwestelijk zijn bij proefsleufonderzoek door *BAAC* plattegronden van spiekers / graafschuren aangetroffen en scherven aardewerk uit de ijzertijd (waarneming 407939 en vondstmelding 410025). Op grotere afstanden bevinden zich drie voormalige havezathes uit de late middeleeuwen (monumenten 13620, 13639 en waarneming 2575). Uit het neolithicum zijn een

stenen strijdhamer en een napjessteen (maalsteen) geregistreerd waarvan de exacte vindplaats niet bekend is (zie Tabel 3).

Op het moment van het onderzoek beschikte de gemeente Rijssen-Holten nog niet over een definitieve archeologische beleidskaart. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden is het terrein niet gekarteerd.

Tabel 3: Archeologische waarden in de omgeving van Rijssen. Voor de ligging zie Appendix Archeologische Kaart. Voor dateringen zie Appendix Archeologische Periodes.

CMA / CAA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
13620 (28D-040)	233,284 / 480,826	middeleeuwen laat - nieuwe tijd	havezathe 'Oosterhof'
13639 (28D-058)	232,190 / 480,695	middeleeuwen laat - nieuwe tijd	havezathe 'Bevervoorde'
13975 (28D-A24)	232,334 / 480,601	middeleeuwen laat	stadskern van Rijssen (stadsrechten 1243)
waarnemingen			
2548 (28DZ-1)	235,000 / 479,000 (admin. geplaatst)	ijzertijd	waterput / waterreservoir, scherven aardewerk
2575 (28DZ-33)	232,420 / 480,790	nieuwe tijd A - B	havezathe 'Brandlecht of de Pol'
2578 (28DZ-36)	233,310 / 480,810	middeleeuwen laat B - nieuwe tijd B	fundamenten havezathe, baarmankan steengoed
2581 (28DZ-39)	235,000 / 479,000 (admin. geplaatst)	romeinse tijd midden B - laat A	scherf aardewerk, 2 bronzen schijffibula's
2600 (28DZ-61)	232,000 / 480,000 (admin. geplaatst)	romeinse tijd	bronzen munt
2603 (28DZ-64)	232,190 / 480,700	middeleeuwen laat B - nieuwe tijd B	havezathe 'Bevervoorde', grachtenstelsel
4938 (28DZ-110)	232,000 / 480,000 (admin. geplaatst)	neolithicum laat A	stenen strijdhamer
26363 (28DZ-184)	232,000 / 479,000 (admin. geplaatst)	neolithicum - ijzertijd	napjessteen
26683 (28DZ-64)	232,190 / 480,700	middeleeuwen laat - nieuwe tijd B	havezathe 'Bevervoorde', gracht, stenen fundering, scherven steengoedaardewerk
35825 (28DZ-181)	232,200 / 480,690	middeleeuwen laat B - nieuwe tijd B	havezathe 'Bevervoorde', gracht, bouwmateriaal, grondsporen
407939 (28DZ-200)	232,758 / 480,488	ijzertijd midden	paalkuilen van vier spiekers en scherven aardewerk

vondstmeldingen			
409914	235,007 / 478,919	n.v.t.	proefsleufonderzoek
410025	232,750 / 480,500	ijzertijd midden	spieker en scherven aardewerk
410086	235,007 / 478,919	nieuwe tijd C	scherven aardewerk
410385	232,754 / 480,177	neolithicum - nieuwe tijd	scherf aardewerk

2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03)

In de 19^e eeuw was ter plaatse van het onderzoeksgebied al een akker aanwezig (zie Figuur 4). Het perceel werd net als tegenwoordig begrensd door een houtwal. Westelijk van het gebied lag Den Esch van Rijssen, oftewel een uitgestrekt complex van akkers. Zuidelijk van het onderzoeksgebied lag tijdens de 19^e eeuw nog woeste grond onder de naam 'Het Witte Zand', mogelijk een zandverstuivingsgebied. Noordoostelijk wordt in de Atlas van Huguenin (1819-1829) een pannembakkerij weergegeven. Op de kaart uit 1848 wordt dit 'Steenoven' genoemd. De steenfabricage gaat door tot de jaren '80 van de 20^e eeuw. De begraafplaats die westelijk van het onderzoeksgebied ligt, wordt voor het eerst weergegeven op een topografische kaart uit 1954.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)

Door de relatief hoge ligging op de flank van een stuwwal, lijkt onderzoeksgebied Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan tijdens alle archeologische periodes voldoende droog te zijn geweest voor bewoning. Uit de steentijd kan met name bewerkt vuursteen gevonden worden, uit latere periodes met name scherven aardewerk. Aangezien het terrein ook al in de 19^e eeuw in gebruik was als akker is mogelijk een esdek aanwezig als gevolg van plaggenbemesting. Archeologische vondsten en sporen kunnen onder een dergelijk esdek zitten en bij afwezigheid van een dek boven in het zand. Sporen kunnen zijn aangetast door leemwinning ten behoeve van de steenindustrie die in de regio plaats vond en door landbouwkundig gebruik zoals ploegen en egalisatie.

Figuur 4: Rijssen op een topografische kaart uit 1848, verschaald tot 1:25.000. Het onderzoeksgebied ligt binnen de rode cirkel. Het was net als tegenwoordig in gebruik als akker.

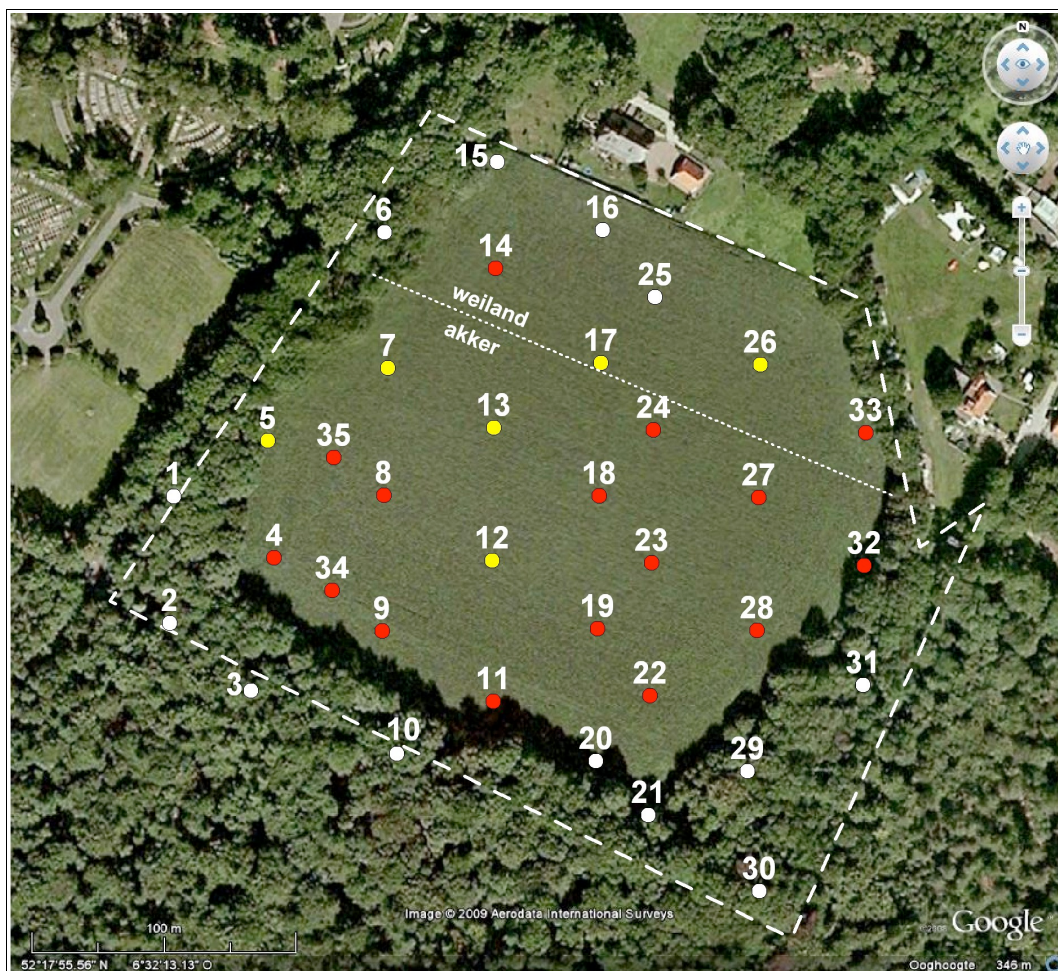
Tabel 4: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: specificatie archeologische verwachting.

datering:	alle archeologische periodes
complextype:	nederzetting / kampement
omvang:	vanaf enkele meters
diepteligging:	bovenin het dekzand, eventueel onder een esdek
locatie:	hele terrein
prospectiekenmerken:	vuursteen, aardewerk
mogelijke verstoringen:	leemwinning steenindustrie, landbouwkundig gebruik

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01)

Het veldonderzoek heeft plaats gevonden op 20 november 2009. Er zijn 35 verkennende boringen verricht (zie Figuur 5). De boringen zijn gedaan op raaien met een onderlinge afstand van 40 meter. Hierop zijn de boringen gezet op een onderlinge afstand van 50 meter. De afstand tussen de derde en vierde raai is 20 meter. In de westelijke hoek van de akker zijn twee extra boringen gedaan ter controle. De gemiddelde boordichtheid bedraagt zes boringen per hectare.

Figuur 5: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: Boorpuntenkaart. De gestreepte lijn geeft de ligging van het onderzoeksgebied weer, de genummerde punten de ligging van de 35 boringen. Bij rood gekleurde punten zijn, naast de bouwvoor, twee cultuurlagen vastgesteld, bij geel gekleurde één cultuurlaag en bij wit gekleurde zijn geen cultuurlagen aangetroffen.

De boringen zijn verricht met een edelmanboor met een doorsnede van twaalf centimeter. De opgeboorde grond is doorzocht op archeologische indicatoren door het te zeven in een zeef met mazen van vier millimeter. De boringen zijn gezet tot circa één meter diepte. De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland. Er heeft een veldkartering plaats gevonden op de akker over de boorraaien en dwars daarop op raaien met een onderlinge afstand van tien meter. De vondstzichtbaarheid op de akker was matig als gevolg van bladeren en oogstafval (zie Figuur 2). Ter plaatse van het weiland en de bosrand was de vondstzichtbaarheid slecht.

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.1 VS02, VS03)

In het onderzoeksgebied ligt een pakket matig fijn dekzand. In het noordelijke deel is tot op de boordiepte van circa een meter nog dekzand aanwezig. In het zuidelijke deel is de laag dekzand dunner. Daar is het onderliggende sediment aangeboord dat bestaat uit grindig zand en lagen grof zand. Deze afzetting betreft waarschijnlijk gestuwd rivierzand.

De bodem op de akker en het grootste deel van het weiland bestaat uit een relatief dik humeus pakket van circa 0,8 meter dikte. Het pakket bestaat uit drie lagen. De bovenste betreft de tegenwoordige bouwvoor (45 cm, 10YR2/2). Hieronder zit een oudere grijsbruine cultuurlaag (25 tot 30 cm, 10YR3/1) en daaronder de oudste roodbruine cultuurlaag (10 cm, 5YR3/2, zie Figuur 6). Van onder naar boven worden de drie lagen steeds iets donkerder als gevolg van de verbeterende bemesting in de loop der tijd. Het dikke humeuze pakket oftewel esdek is ontstaan als gevolg van plaggenbemesting ten behoeve van de bodemvruchtharheid van de akker. Men begon hiermee in Oost-Nederland rond 1500 na Christus (Spek 2004).

Ter plaatse van de bosrand en langs de noordrand van het onderzoeksgebied ontbreken de grijsbruine en roodbruine cultuurlagen. Wel is op de bosrand een enkele decimeters dikke vale, lichtbruine laag aanwezig die lijkt op stuifzand. Maar waarschijnlijk is de laag ontstaan door graafwerkzaamheden, gezien een zuidelijk en oostelijk van de akker gelegen wal met daarlangs een greppel. De bovenste twee decimeters bestaat uit bruine grond die ontstaan is door het tegenwoordige bos dat tijdens de 19^e eeuw al aanwezig was (zie Figuur 4). Langs de noordelijke rand ontbreken de grijsbruine en roodbruine cultuurlagen waarschijnlijk als gevolg van afgraving. Waarschijnlijk zijn ze in het verleden wel aanwezig geweest, aangezien op historische kaarten deze rand ook al deel uitmaakte van de akker (zie Figuur 4). Op het grootste deel van de akker zijn de grijsbruine en roodbruine

cultuurlagen allebei aanwezig. Alleen in het noordoostelijke deel is de onderste, roodbruine laag niet vastgesteld (zie Figuur 5, gele boorpunten).

Figuur 6: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: monster boring 9 in zeef. Op de foto zijn vier lagen zichtbaar: linksonder de bouwvoor (0 - 45 cm), middenonder de grijsbruine cultuurlaag (45 - 75 cm), rechtsonder de roodbruine cultuurlaag (75 - 85 cm) en boven het gele zand van de C-horizont.

Ter plaatse van de akker en de zuidelijke rand van het weiland is de kwaliteit van de bodem redelijk. Daardoor kunnen eventueel aanwezige archeologische grondsporen daar eveneens in redelijke staat verkeren. De top van eventuele sporen zal liggen op de overgang van de roodbruine cultuurlaag naar de C-horizont, dus op circa 0,8 meter beneden maaiveld. Het plaggendek vormt een bescherming van de onderliggende grond tegen moderne bodemingrepen, met name ploegen.

Op het midden van het terrein is aan het oppervlak een brok verbrand vuursteen aangetroffen. Op de brok zijn geen bewerkingssporen aanwezig zoals afslagen van negatieven of retouche. Mogelijk is de steen van elders aangevoerd. Bij boring 3 is een microkling opgeboord van onbekende diepte. De kling heeft een lengte van 0,8 centimeter. Er zit een negatief en een slagbult op. Gezien de grootte is de kling waarschijnlijk mesolithisch. Echter hij is opgeboord op een plek waar de bodem niet intact is. Daardoor zullen eventueel aanwezige geassocieerde grondsporen sterk zijn aangetast. Ter plaatse van de akker en de zuidelijke rand van het weiland waar de kwaliteit van de bodem redelijk is, zijn geen eenduidig archeologische indicatoren gevonden.

Tabel 5: Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan: vondsttabel. De vondsten zijn gedeponneerd bij het provinciaal depot te Deventer.

nr.	vondst	lengte [cm]	coördinaten	diepte [cm]	datering
1	kling	0,8	233,340 / 479,530 (boring 3)	0 - 100	mesolithicum
2	verbrand vuursteen	4,0	233,460 / 479,620	oppervlak	onbekend

4. Conclusies en advies

Plangebied Rijssen, Begraafplaats Knottenbeltlaan ligt op de flank van een stuwwal. Binnen een kilometer rondom het terrein zijn twee archeologische waarden gemeld. Op driekwart kilometer noordwestelijk is een ondetmineerbare scherf aardewerk gevonden. Op één kilometer noordwestelijk zijn scherven aardewerk en plattegronden uit de ijzertijd opgegraven. Het onderzoeksgebied wordt op kaarten uit de 19e eeuw net als tegenwoordig weergegeven als akker met een bosrand / houtwal.

In het onderzoeksgebied, met uitzondering van de randen, is een humeuze bovenlaag / esdek aanwezig van circa 0,8 meter dikte. Het dek vormt een bescherming van eventueel aanwezige archeologische grondsporen tegen moderne ingrepen. Echter op het deel met het esdek ontbreken aanwijzingen voor dergelijke sporen, aangezien er geen eenduidig archeologische indicatoren zijn gevonden. Op de zuidwestelijke bosrand is een microkling (0,8 cm) opgeboord. Echter daar en op de overige randen is de kwaliteit van de bodem slecht, waardoor eventuele archeologische grondsporen er verloren zullen zijn gegaan. Het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel dat het terrein kan zijn bewoond tijdens alle archeologische periodes, wordt door het onderzoek niet bevestigd.

Op basis van de resultaten achten wij nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk. Indien bij graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en / of archeologische vondsten worden gedaan, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de gemeente Rijssen-Holten conform de Monumentenwet 1988 artikelen 53 en 54.

Appendix

Rijssen-Holten

- archeologische periodes
- archeologische kaart
- boorstaten
- laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Archeologische periodes

paleolithicum		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
		romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum:		romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 – heden